

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
РЕКОМЕНДОВАНА МІНІСТЕРСТВОМ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ ДО ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Програма з історії України для вступників до вищих навчальних закладів І та ІІ рівнів акредитації у 2009 році охоплює зміст від найдавніших часів до кінця ХІХ ст. відповідно до програми з історії України для загальноосвітніх закладів. У програмі для вступників послідовно подано зміст навчального матеріалу з історії України за 7,8,9 класи.

На іспиті з історії України вступник до вищого навчального закладу І та ІІ рівнів акредитації повинен показати:

- знання дат, хронологічних меж, періодів найбільш важливих історичних подій і процесів;
- знання фактів - місця, обставини, учасників, результатів подій;
- знання історичних понять термінів, їх визначення;
- розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

1. Давня історія України

Основні етапи розвитку первісного суспільства. Поява і розселення людей на території України. Заняття та початки духовного життя первісної людини. Перехід від привласнювальних до відтворювальних форм господарства. Трипільська культура. Кочові народи на території України. Античні міста-держави в Північному Причорномор'ї.

2. Київська Русь

Слов'яни під час Великого переселення народів. Розселення племінних союзів східних слов'ян УІІ-ІХ ст. на території України. Перші князі і їх походи. Суспільний устрій Київської Русі. Територіальне зростання Київської Русі. Походження назви Русь. Суспільний устрій Київської Русі у ІХ-Х ст. Початок правління князя Володимира. Внутрішня і зовнішня політика Володимира. Утвердження Ярослава в Києві. Церковне та культурно-освітнє життя. Відносини з іншими державами. Політичний устрій. Виникнення та розвиток української мови та писемності. Архітектура. Малярство. Скульптура. Музична творчість. Становище у державі за часів правління Ярославичів. Посилення великокнязівської влади за Володимира Мономаха, його внутрішня і зовнішня політика. Поява удільних князівств. Політичний і соціально-економічний розвиток Київського і Переяславського князівств середини ХІІ - першої половини ХІІІ ст. Політичний і соціально-економічний розвиток Чернігово-Сіверського князівства середини ХІІ - першої половини ХІІІ ст.

3. Галицько-Волинська держава

Утворення Галицько-Волинської держави за Романа Мстиславича. Боротьба синів Романа Мстиславича за відродження Галицько-Волинської держави. Перший похід монголів на Русь. Вторгнення хана. Батия на українські землі. Утворення Золотої Орди. Внутрішня та зовнішня політика князя Данила Романовича. Наступники Данила Романовича. Останні галицько-волинські князі. Політичний устрій. Особливості розвитку культури Галицько-Волинської держави. Освіта. Літописання. Архітектура та образотворче мистецтво. Історичне значення Галицько-Волинської держави в розвитку української державності.

4. Українські землі у складі Великого князівства Литовського, Польщі та інших держав (друга пол. XIV-XV ст.)

Поширення влади польського короля на Галичину і Великого князівства Литовського на інші українські землі. Суспільно-політичний устрій Великого Українського князівства Литовського. Відновлення та остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Закарпаття під владою Угорщини. Буковина у складі Молдавського князівства. Завоювання Московською державою Чернігово-Сіверських земель. Утворення Кримського ханства. Початок татарських походів на українські землі та їх наслідки. Соціальна структура суспільства. Особливості розвитку культури українських земель в другій половині XIV-XV ст.

5. Українські землі в XVI ст.

Соціальна структура українського суспільства та економічне життя. Виникнення українського козацтва. Суспільно-політичні зміни в українських землях після Люблінської унії. Становище церкви. Виникнення Запорізької Січі. Д.Вишневецький. Життя та побут козаків. Суспільно-політичний устрій. Військове мистецтво козацтва. Утворення реєстрового козацтва. Умови розвитку культури. Літописання. Архітектура й містобудування. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво.

6. Українські землі у першій половині XVII ст.

Зростання магнатського землеволодіння. Поширення фільварків. Становище церков. Морські походи козаків. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Повстання І. Сулими. Національно-визвольне повстання 1637-1638 рр. Митрополит Петро Могила. Шкільництво. Утворення Києво-Могилянської академії. Література. Книговидання. Театр. Література. Музика. Архітектура та образотворче мистецтво.

7. Початок національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. Відродження української держави

Передумови Національно-визвольної війни. Програма розбудови Української козацької держави. Заснування козацької держави - Війська Запорізького. Політичний та адміністративно-територіальний устрій Української гетьманської держави. Зміни в соціально-економічному житті українського народу. Внутрішньо і зовнішньополітичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р. Українські землі в системі міжнародних відносин. Місце Гетьманщини

в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Зовнішня політика Гетьманщини. Відносини між Українською державою і Московією. Українсько-московський договір 1654 р.

8. Українські землі в 60—80-ті рр. XVII ст.

Зміна зовнішньополітичної орієнтації Богдана Хмельницького. Богдан Хмельницький - політик та дипломат. Становище в Українській державі після смерті Богдана Хмельницького. Гетьман І. Виговський, його зовнішня та внутрішня політика. Боротьба за владу на Лівобережній Україні. Андрусівське перемир'я. Гетьман П. Дорошенко, його боротьба за об'єднання України. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі. Адміністративно-територіальний устрій Лівобережної Гетьманщини. Заходи гетьманів щодо захисту державних інтересів Гетьманщини. Слобідська Україна в другій половині XVII ст. Адміністративно політичний устрій Слобідської України. Запорізька Січ у складі Гетьманщини. Участь запорожців у війнах проти Польщі, Османської імперії та Кримського ханства. І. Сірко. Політика уряду Московії щодо Запорізької Січі. Господарське, культурне та церковне життя в українських землях.

9. Українські землі наприкінці XVII - у першій половині XVIII ст.

Гетьманщина наприкінці XVII - на початку XVIII ст. Обрання гетьманом І. Мазепи. Зовнішня та внутрішня політика гетьмана І. Мазепи. Правобережна Україна наприкінці XVII- на початку XVIII ст. Відродження козацького устрою на Правобережній Україні. Повстання Семена Палія. Україна в подіях Північної війни. Воєнно-політичні акції російського царя проти українців. Полтавська битва. Гетьман Іван Мазепа в історії України. Становище в Україні після Полтавської битви. Пилип Орлик і його Конституція. Гетьман Іван Скоропадський. Діяльність Малоросійської колегії. Павло Полуботок. Відновлення гетьманства. Гетьман Данило Апостол, його реформи. Діяльність «Правління гетьманського уряду». Особливості розвитку культури. Освіта і друкарство. Києво-Могилянська академія. Розвиток літератури: поезія, богословські твори, літописна та історична проза. Графіка. Живопис. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура.

10. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьман Кирило Розумовський, його діяльність. Остаточна ліквідація гетьманства. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація решток автономного устрою Гетьманщини. Соціально-політичне та економічне становище на Правобережній Україні. Розгортання гайдамацького руху. Коліївщина. М. Залізняк. Соціально-політичне та економічне становище в Галичині, на Буковині та Закарпатті. Опришківський рух. Зміни у політичному становищі західноукраїнських земель. Ліквідація Запорізької Січі. П. Калнишевський. Доля запорожців після ліквідації Запорізької Січі. Заселення Південної України. Кримське ханство в XVIII ст. Приєднання Криму до Промисловості. Особливості індустріалізації в Україні. Розвиток міст і сіл. Українські підприємці. Реформи адміністративно-політичного

управління 60-70-х років XIX ст. у підросійській Україні. Зміни у соціальній структурі суспільства. Початок трудової еміграції.

15. Суспільно-політичний рух в Україні у другій половині XIX ст.

Початок громадівського руху наприкінці 50-х — в 60-ті рр. Заснування та діяльність Київської та інших громад. В. Антонович. Валувський циркуляр. Основні течії суспільно-політичного руху 50— 60-х рр. на західноукраїнських землях: москвофіли та народовці. Відродження громадівського руху в 70— 90-х рр. М. Драгоманов. Емський указ. Російський громадсько-політичний рух народників в українських землях. Діяльність галицьких народовців у другій половині 70-х — 90-ті рр. Розгортання руху народовців на Буковині та в Закарпатті. Радикальний рух у Галичині. Утворення першої політичної партії в Україні (РУРП). Іван Франко. Утворення УНДП та УСДП. Самостійницька позиція партій Західної України.

16. Духовне життя України в другій половині XIX ст.

Особливості розвитку культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Відкриття вищих навчальних закладів. Наука. Наукові товариства і видатні вчені. М. Грушевський - видатний представник української історичної науки. Література. Драматургія. Архітектура та містобудування. Живопис. Музика. Становлення та консолідація української нації. Фольклор та декоративно-ужиткове мистецтво. Особливості релігійного життя. Перешкоди на шляху консолідації української нації.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

(спеціальність «Правознавство», денна форма навчання)

Програма з історії України для вступних іспитів включає зміст навчального матеріалу за 7—9 клас загальноосвітніх навчальних закладів (основна школа у структурі 11-річної школи). Програма складена, виходячи з цілей, вимог і змісту навчання історії України у школі, закладених у Державному стандарті освіти.

Представлений програмний матеріал охоплює курс історії України з давніх часів до XIX століття, який складає хронологічно послідовну лінійну систему шкільної історичної освіти.

Абітурієнт повинен знати:

- знання дат, хронологічних меж, періодів найбільш важливих історичних подій і процесів;
- знання фактів — місця, обставин, учасників, результатів подій;
- співвіднесення одиничних фактів і типових загальних явищ;
- визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- групування (класифікація) фактів за вказаною ознакою;
- знання історичних понять термінів, їх визначень;
- розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

Абітурієнт повинен уміти:

- аналізувати інформацію;
- виділяти головні ідеї;
- синтезувати засвоєну інформацію;
- співставляти та порівнювати однотипні явища, інформацію з різних джерел;
- оцінювати окремі факти, події;
- формулювати нескладні висновки та узагальнення;
- будувати доказ чи спростування;
- давати визначення понять;
- визначати головне та другорядне, об'єктивне та суб'єктивне;

- самостійно будувати відповідь, використовуючи різні джерела знань;
- аргументувати власну позицію з посиланням на джерело;
- визначати дати і хронологічні межі подій;
- співвідносити рік зі століттям, століття з тисячоліттям;
- співвідносити дати подій з певним періодом історії;
- правильно користуватися лінією часу;
- синхронізувати події історії України та всесвітньої історії;
- показувати на карті місця історичних подій;
- читати історичну карту, правильно використовуючи знання легенди карти;
- використовувати карту як джерело інформації при характеристиці історичних подій, явищ, процесів;
- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- аналізувати нескладні та адаптовані джерела історичної інформації; визначати, застосовувати історичні терміни та поняття, конкретизуючи поняття на прикладах чи визначаючи ознаки поняття на основі аналізу фактів;
- розповідати про історичні події й явища та описувати їх;
- давати історичну характеристику видатним діячам;
- формулювати емоційно-ціннісну оцінку історичних подій і діяльності історичних осіб;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ та подій;
- висловлювати власну точку зору щодо історичної інформації й обґрунтовувати її.

Критерії оцінювання

12-бальна система

I. Початковий

- 1 Абітурієнт може усно відтворити один –два історичних поняття окремої теми.
- 2 Абітурієнт може на рівні “так –ні” усно відтворити кілька термінів, обрати правильний варіант відповіді із двох запропонованих.
- 3 Абітурієнт може двома-трьома простими реченнями передати зміст частини питання, знайти відповідь у тексті підручника.

II. Середній

- 4 Абітурієнт може відповісти на окреме запитання з допомогою, репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу теми чотирма-шістьма простими реченнями, дати визначення світоглядних понять.
- 5 Абітурієнт може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначає окремі ознаки людино – світознавчих понять.
- 6 Абітурієнт у цілому самостійно відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно вживає світоглядні терміни, самостійно розв’язує прості завдання; може користуватись з допомогою вчителя текстами першоджерел, філософськими словниками тощо.

III. Достатній

- 7 Абітурієнт може самостійно викласти матеріал теми, застосовуючи необхідну світоглядну термінологію, дати визначення понять, аналізувати зміст світоглядних текстів за детальним планом, може підтвердити одним-двома аргументами висловлене ним оцінювальне судження, знайти необхідну аргументацію для підтвердження своєї думки.
- 8 Абітурієнт володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію з допомогою учителя; складати найпростіші таблиці, схеми, аналізувати текст першоджерела з допомогою вчителя.

9 Абітурієнт оперує вивченим матеріалом на рівні теми, розділу, може самостійно його відтворювати, аналізувати основні положення теми, давати відгук (рецензію) на відповідь іншого учня; самостійно розв'язувати світоглядні задачі середнього рівня складності.

IV. Високий

10 Абітурієнт вільно викладає світоглядні питання, застосовуючи необхідну термінологію та теоретичну базу; може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою), виконувати з допомогою вчителя завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми з світоглядних проблем.

11 Абітурієнт володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати; самостійно користується джерелами природознавчих і гуманітарних наук, міфології, релігії і філософії, усвідомлювати на їх основі свій життєвий досвід, критично ставитись до фактів реальної дійсності.

12 Абітурієнт ґрунтовно викладає світоглядні проблеми, висловлює власну позицію і переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує наукові, міфологічні, релігійні та філософські джерела інформації, вміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання і вміння в практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях круглих столів тощо); може самостійно перетворювати нові світоглядні положення у власні погляди на навколишній світ, на своє місце в пізнанні і перетворенні світу відповідно до власних потреб і інтересів.

Критерії оцінювання

5-бальна система

Оцінка 2

-Абітурієнт може усно відтворити один –два історичних поняття окремої теми.

-Абітурієнт може на рівні “так –ні” усно відтворити кілька термінів, обрати правильний варіант відповіді із двох запропонованих.

-Абітурієнт може двома-трьома простими реченнями передати зміст частини питання, знайти відповідь у тексті підручника.

Оцінка 3

-Абітурієнт може відповісти на окреме запитання з допомогою, репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу теми чотирма-шістьма простими реченнями, дати визначення світоглядних понять.

-Абітурієнт може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя; визначає окремі ознаки людино –світознавчих понять.

-Абітурієнт у цілому самостійно відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно вживає світоглядні терміни, самостійно розв’язує прості завдання; може користуватись з допомогою вчителя текстами першоджерел, філософськими словниками тощо.

Оцінка 4

-Абітурієнт може самостійно викласти матеріал теми, застосовуючи необхідну світоглядну термінологію, дати визначення понять, аналізувати зміст світоглядних текстів за детальним планом, може підтвердити одним-двома аргументами висловлене ним оцінювальне судження, знайти необхідну аргументацію для підтвердження своєї думки.

-Абітурієнт володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію з допомогою учителя; складати найпростіші таблиці, схеми, аналізувати текст першоджерела з допомогою вчителя.

-Абітурієнт оперує вивченим матеріалом на рівні теми, розділу, може самостійно його відтворювати, аналізувати основні положення теми, давати

відгук (рецензію) на відповідь іншого учня; самостійно розв'язувати світоглядні задачі середнього рівня складності.

Оцінка 5

-Абітурієнт вільно викладає світоглядні питання, застосовуючи необхідну термінологію та теоретичну базу; може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою), виконувати з допомогою вчителя завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми з світоглядних проблем.

-Абітурієнт володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати; самостійно користується джерелами природознавчих і гуманітарних наук, міфології, релігії і філософії, усвідомлювати на їх основі свій життєвий досвід, критично ставитись до фактів реальної дійсності.

-Абітурієнт ґрунтовно викладає світоглядні проблеми, висловлює власну позицію і переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує наукові, міфологічні, релігійні та філософські джерела інформації, вміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання і вміння в практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях круглих столів тощо); може самостійно перетворювати нові світоглядні положення у власні погляди на навколишній світ, на своє місце в пізнанні і перетворенні світу відповідно до власних потреб і інтересів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бандурка О. М. Влада в Україні на зламі двох тисячоліть. О. М. Бандурка, В. А. Греченко. — Х., 2000.
2. Бойко О. Д. Історія України. О. Д. Бойко. — К., 2002.
3. Брайчевський, М. Ю. Утвердження християнства на Русі. М. Ю. Брайчевський. — К., 1988.
4. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. В. Голобуцький. — К., 1994.
5. Греченко В. А. Історія: Самовчитель майбутнього студента. В. А. Греченко. — Х., 2007.
6. Греченко В. А. Історія України. Всесвітня історія ХХ-ХХІ століття. Посібник В. А. Греченко, О. Н. Ярмиш. — Х., 2005.
7. Грушевський М. С. Історія України-Русі. В 11 т., 12 кн. М.С. Грушевський. — К., 1991-1998.
8. Історія державності України. Керівник авт. колективу В. А. Греченко. — Х., 2004.
9. Переяславська Рада 1654 року (історіографія та дослідження): Збірник статей. — К., 2003.
10. Політична історія України. Під ред. В.І. Танцюри. — К , 2002.
11. Політична історія України ХХ століття: в 6 т. Під ред. І. Ф. Кураса. — К., 2002-2003.
12. Попович М. Нарис історії культури України. М. Попович. — К., 1998.
13. Попович М. ХХ червоне століття. М. Попович. — К., 2005.
14. Смолій В. А. Богдан Хмельницький. Соціально-політичний портрет. В. А. Смолій, В. С. Степанков. — К., 1993.
15. Смолій В. А. Українська національна революція ХVІІ ст. (1648-1676 рр.). В. А. Смолій, В. С. Степанков. — К., 1999.
16. Україна ХVІІ століття: суспільство, філософія, культура. Під ред. Л. Довгої, Н. Яковенко. — К., 2005.
17. Українське суспільство на зламі Середньовіччя та Нового часу. Нариси з історії ментальності та національної свідомості. Під ред. В. Смолія. — К., 2001.
18. Шаповал Ю. Україна ХХ століття: особи та події в контексті важкої історії.

Ю. Шаповал. — К., 2001.

19. Щербак В. Українське козацтво: формування соціального стану (друга половина XV — середина XVIII ст.). В. Щербак. — К., 2000.

20. Яковенко Н. М. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI-XVIII ст. Н. М. Яковенко. — К., 2002.

21. Яковенко Н. М. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Н. М. Яковенко. — К., 2005

22. Яковлева Т. Руїна Гетьманщини. Від Переяславської ради — до Андрусівської угоди (1659-1667 рр.). Т. Яковлева. — К., 2003.

**Перелік питань екзаменаційних питань
з дисципліни «Історія України»**

1. Охарактеризуйте господарське життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави.
2. Міжнародні зв'язки та культурно-освітня діяльність Ярослава Мудрого.
3. Причини виникнення українського козацтва. Господарська діяльність козаків.
4. Визначити внесок Києво-Могилянської академії в культурно-освітній розвиток українського народу
5. Визначити місце «Руської трійці» в національному відродженні українських земель.
6. Спроби відновлення автономії України наприкінці XVIII- на початку XIX ст. Роль української інтелігенції в зростанні національної свідомості в Наддніпрянській Україні.
7. Галицько-Волинська держава за наступників Данила Романовича. Значення Галицько-Волинського князівства в історії України.
8. Роль князів Олега та Ігоря у становленні Київської держави.
9. Виникнення східнослов'янської писемності та розвиток української мови. Наведіть приклади поширення писемності за часів Київської Русі.
10. Схарактеризуйте подібності і відмінності суспільно-політичного і визвольного руху в українських землях Російської та Австро-Угорської імперії.
11. Найдавніші часи. Початок людської цивілізації на території України. Кочові народи.
12. Реформаційний та контрреформаційний рухи на українських землях. Ідея реформації діяльності братств.
13. Місце Трипільської археологічної культури в розвитку господарства на землях України.
14. Укажіть нові тенденції розвитку архітектури і мистецтва у другій половині XIX ст.
15. Причини політичної роздробленості Київської держави та її наслідки, історичне значення.

16. Схарактеризуйте внесок Михайла Грушевського в українську науку і культуру 1890-х рр.
17. Розкрити причини Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. Охарактеризувати Богдана Хмельницького як історичну особистість.
18. Схарактеризуйте основні політичні напрями українського національно-визвольного руху: націонал-демократизму, соціалізму, соціал-демократизму, самостійництва.
19. Виникнення Київської держави та його розвиток за Києвичів. Походження назв «Русь» та «Україна».
20. Охарактеризуйте державне, культурне та господарське життя античних міст-держав Північного Причорномор'я.
21. Прийняття християнства за Володимира Великого. Історичне значення хрещення Русі.
22. Охарактеризуйте основні відмінності трьох основних етапів українського визвольного руху: академічний, українофільський і політичний.
23. Розкрити роль Тараса Шевченка в українському національному відродженні.
24. Виникнення Кримського ханства. Турецько-татарська агресія в другій половині XV-XVI ст., її наслідки.
25. Освіта і література Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.
26. Початок національного відродження в Наддніпрянській Україні наприкінці XVIII-початку XIX ст.
27. Монгольська навала на українські землі, її наслідки.
28. Правління Ярославичів. Любецький з'їзд князів в історичній долі Русі.
29. Проаналізувати зміст українсько-російського договору 1654 р., розкрити його історичне значення.
30. Спроби збереження української державності у складі Великого князівства Литовського у XV ст. Князь Свидригайло.
31. Архітектура й образотворче мистецтво Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

32. Наведіть приклади культурно-освітньої політики гетьмана Івана Мазепи. Схарактеризуйте його як історичну особистість.
33. Визначте особливості розвитку культури другої половини XVI – першої половини XVII ст. Назвіть найвидатніші пам'ятки.
34. Адміністративно-політичний устрій Української козацької держави середини XVII ст. Зміни соціально-економічних відносин.
35. Порівняйте суспільну роль різних верств населення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.
36. Порівняйте роль народовців, радикалів, москвофілів у суспільно-політичному житті західноукраїнських земель у другій половині XIX ст.
37. Гетьман Петро Дорошенко в боротьбі за незалежність та територіальну цілісність Української держави.
38. Визначте особливості розвитку української культури XVIII ст. Назвіть найвидатніші пам'ятки.
39. Визначте місце Кирило-Мефодіївського товариства в українському національному відродженні.
40. Порівняйте адміністративно-політичний устрій і становище соціальних станів Лівобережної Гетьманщини та Слобідської України в другій половині XVII ст..
41. Значення Запорозької Січі в історії українського народу. Розкрийте причини ліквідації Гетьманщини та Запорозької Січі.
42. Визначити подібності та відмінності суспільно-політичного і визвольного руху в українських землях Російської та Австро-Угорської імперії.
43. Охарактеризуйте діяльність князя Василя-Костянтина Острозького. Визначте місце Острозької академії в розвитку української культури.
44. Вплив реформ адміністративно-політичного управління 60-70 –х років XIX ст. на соціально-економічний розвиток і політичне становище в Україні.
45. Конституція Пилипа Орлика – історико-правова пам'ятка, її значення.
46. Місце української православної церкви в політичному житті України в першій половині XVII ст. Митрополит Петро Могила – просвітитель, реформатор церкви.

47. Визначте особливості політичного становища українських земель у складі Великого князівства Литовського до і після Кревської унії.
48. Декабристський рух в Україні.
49. Запорозька Січ у складі Гетьманщини у другій половині XVII ст. Кошовий отаман Іван Сірко.
50. Особливості й наслідки селянської реформи 1861 р. в Україні.
51. Порівняйте становище різних верств населення українських земель XV-XVI ст.
52. Схарактеризуйте значення Запорозької Січі в історії українського народу. Розкрийте причини ліквідації Гетьманщини та Запорозької Січі.
53. Українське козацтво в боротьбі проти Туреччини та Кримського ханства в першій чверті XVII ст. П. Конашевич-Сагайдачний, його політична, військова та просвітницька діяльність.
54. Розкрийте сутність та наслідки Люблінської унії 1569 р. для українських земель.
55. Проаналізуйте особливості національно-визвольного руху на західноукраїнських землях під час революції 1848-1849 рр. в Австрійській імперії.
56. Причини козацьких повстань 20-30-х років XVII ст., їх значення в розгортанні національно-визвольної боротьби українського народу.
57. Основні напрями державної політики Івана Виговського.
58. Проаналізуйте культурно-освітню діяльність громад у другій половині XIX ст. Визначте внесок Володимира Антоновича в розвиток ідей національного відродження.
59. Княгиня Ольга та її реформи. Зовнішня політика княгині.
60. Причини та початок трудової еміграції українців у другій половині XIX ст.